

ЕКОБІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАГОФЛОРИ СМТ ЗАТОКА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Немерцалов В.В.

Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова,
біологічний факультет

Смт Затока розташовано на березі Чорного моря і межує з Дністровським та Шаболатським лиманами. На його місці у античні часи був збудований маяк, що вказував шлях кораблям, які припливали до Ніконія та Акермана через Цареградську протоку. Зараз смт складається з двох частин – материкової та тієї, що розташована на косі. На початку ХХ ст. коса була островом, вивченням флори якого займався видатний ботанік Й.К. Пачоский. Її флористичний склад визначали у 90-і роки ХХ ст. ботаніки Одеського університету

Флора Затоки представляє собою конгломерат, який складається з різних частин: залишків природної флори, адвентивних та синантропних видів. Для визначення флор невеликих населених пунктів з населенням, що не перевищує 2 тис., ми запропонували термін „пагофлора”.

Метою наших досліджень було вивчення флори материкової частини та аналіз її життєвих форм, типу кореневої системи, гідро- та геліоформ. Систематичний спектр флори включає 239 видів квіткових рослин з 159 родів, 43 родин та 2 класів. Пропорції флори складають 1 : 3,7 : 5,6, а родовий коефіцієнт – 1,5. Такі величини характерні для порушених місцезростань, якими і є територія смт.

Співвідношення аборигенних та адвентивних рослин становить для флори Затоки 1,25 : 1, що вказує на більшу участь природних видів у формуванні флори населеного пункту. Пагофлора має свої властивості, однією з яких є певна стійкість природної флори і більша збалансованість автохтонного елементу. Адвентивні рослини ми аналізували за часом занесення. Співвідношення археофітів до кенофітів становить 1 : 1,5, тобто занос активізувався у новітні часи. Аналіз адвентивних видів за ступенем натуралізації дав такі результати: стійка фракція (епокофіти та геміепокофіти) становить 68,3 % від загальної кількості адвентивних рослин, тобто більше 2/3. Нестійка фракція (ефемерофіти та ергазіофіти) складає 31,7 %. Співвідношення ефемерофітів до ергазіофітів становить 1 : 7,25. Таким чином, велика кількість видів належить до культуралів, що дичавіють. Це також є характерною ознакою пагофлори і свідчить про давній та досить інтенсивний вплив сільгоспу, які розташовані з усіх боків.

У апофітній фракції переважають евапофіти. Співвідношення геміапофітів до випадкових апофітів та евапофітів становить 1 : 1,6 : 2,3. Висока частка випадкових апофітів свідчить про те, що аборигенні види мають високу активність та здатність включатися до порушених місцезростань.

Аналіз життєвих форм за І.Г. Серебряковим дозволив виділити серед зібраних рослин монокарпічні та полікарпічні. Їх співвідношення складає 1 : 0,74, тобто переважають у флорі Затоки монокарпічні рослини. Кількість однорічників співвідноситься до кількості багаторічників як 1 : 1,83, що показує явну перевагу дво-багаторічних видів. Це характерно для більш-менш стійких флор.

Екобіоморфи ми виділяли за О.О. Лаптевим. У флорі превалує мезофітна фракція, що пов'язано з розташуванням населеного пункту на березі двох лиманів і моря та великою кількістю здичавілих культуралів у складі флори. Очевидно, у флорі переважає геліофітна фракція, що можна було очікувати у зоні причорноморських степів.

За типом кореневої системи найбільшу кількість складають стрижнекореневі рослини.

Таким чином, типовою рослиною для пагофлори Затоки є багаторічний монокарпік, стрижнекореневий, ксеромезофіт та геліофіт, який належить до апофітної фракції флори.